

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

LÝ TƯỜNG VÂN

**CON ĐƯỜNG ĐẤU TRANH
GIÀNH ĐỘC LẬP DÂN TỘC CỦA MALAYA
TỪ CUỐI THẾ KỈ XIX ĐẾN NĂM 1957**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ NGÀNH LỊCH SỬ

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

LÝ TƯỜNG VÂN

CON ĐƯỜNG ĐẤU TRANH
GIÀNH ĐỘC LẬP DÂN TỘC CỦA MALAYA
TỪ CUỐI THẾ KỈ XIX ĐẾN NĂM 1957

Chuyên ngành: Lịch sử Thế giới cận đại và hiện đại
Mã số: 62.22.50.05

LUẬN ÁN TIẾN SĨ NGÀNH LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học:

1. PGS.TSKH. Trần Khánh
2. TS. Vũ Công Quý

Lời cam đoan

Tôi xin cam đoan: Luận án này là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các kết quả và số liệu được nêu trong luận án là trung thực. Những kết luận của Luận án chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả Luận án

Lý Tường Vân

Lời cảm ơn

Tác giả xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS. TSKH. Trần Khánh, TS. Vũ Công Quý - hai người thầy trực tiếp hướng dẫn tôi thực hiện Luận án và GS. Vũ Dương Ninh - người thầy không chỉ ủng hộ ý tưởng khoa học của tôi ngay từ những ngày đầu tôi lựa chọn đề tài này mà còn chia sẻ với tôi các tư liệu nghiên cứu liên quan đến Luận án, cùng nhiều thầy cô giáo khác đã cho tôi những góp ý quý báu về chuyên môn.

Chân thành cảm ơn các thầy cô giáo, bạn bè đồng nghiệp ở Khoa Lịch sử - Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á - Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam, Khoa Sử học - Học viện Khoa học Xã hội đã quan tâm, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình tôi học tập và nghiên cứu.

Tôi xin được gửi lời cảm ơn sâu sắc tới Viện Nghiên cứu Châu Á (Asia Research Institute) - Đại học Quốc gia Singapore (National University of Singapore) đã cho tôi cơ hội được đến học tập và nghiên cứu tại Singapore và Malaysia. Tại hai đất nước này, những cơ quan tôi đến làm việc như Viện Nghiên cứu Đông Nam Á (Institute of Southeast Asian Studies), Lưu trữ Quốc gia Singapore (National Archives of Singapore), Thư viện Quốc gia Singapore, Thư viện Đại học Quốc gia Singapore và Lưu trữ Quốc gia Malaysia (Arkib Negara - National Archives of Malaysia)... đã luôn tạo mọi điều kiện tốt nhất cho tôi, giúp tôi hoàn thành bản Luận án này.

Quỹ Sumitomo là nơi tôi được hợp tác trong các năm 2011-2012, không chỉ cho phép tôi được trao đổi về chuyên môn khi thực hiện Đề tài “The Japanese occupation of Malaya (1941-1945) and its impact on the development of Malay political consciousness” mà nguồn tài trợ của Quỹ đã cho tôi điều kiện tài chính để tôi có thể thực hiện các nhiệm vụ nghiên cứu thực địa của mình tại Malaysia và Singapore.

Tôi gửi tới gia đình và bạn bè lời biết ơn sâu sắc nhất về mọi sự cảm thông, sẻ chia và khích lệ.

Xin chân thành cảm ơn!

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	i
DANH MỤC BẢN ĐỒ VÀ BẢNG BIỂU	ii
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VẤN ĐỀ	10
1.1. Tình hình nghiên cứu ở trong nước	10
1.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài	14
Nhận xét	25
Chương 2: MALAYA DƯỚI TÁC ĐỘNG CỦA CHÍNH SÁCH THỰC DÂN CỦA ANH (CUỐI THẾ KỈ XIX - ĐẦU THẾ KỈ XX)	27
2.1. Từ Vương quốc Hồi giáo Malacca đến thuộc địa Malaya của Anh ...	27
2.1.1. Hồi quốc Malacca và những thế kỉ đầu tiếp xúc với phương Tây (1400-1786).....	27
2.1.2. Malaya trở thành thuộc địa của Anh (1786-1914)	31
2.1.2.1. <i>Thành lập Khu định cư Eo biển (Straits Settlements)</i>	32
2.1.2.2. <i>Quá trình mở rộng can thiệp vào các tiểu quốc Malay và củng cố chế độ cai trị ở Malaya</i>	33
2.2. Tác động của chính sách thực dân của Anh ở Malaya.....	40
2.2.1. Biến đổi cơ cấu kinh tế với vai trò chủ thể của ngoại kiều	40
2.2.2. Hình thành xã hội đa tộc người và các nguyên nhân mâu thuẫn tộc người	43
2.2.3. Sự phát triển của đội ngũ trí thức người Malay	47
2.2.4. Sự phát triển của báo chí bản địa	53
Tiểu kết chương 2	56
Chương 3: PHONG TRÀO DÂN TỘC CỦA NGƯỜI MALAY TRONG NHỮNG NĂM GIỮA HAI CUỘC CHIẾN TRANH THẾ GIỚI	58

3.1. Những yếu tố tác động	59
3.2. Phong trào cải cách dưới sự dẫn đường của đội ngũ trí thức tôn giáo ..	64
3.3. Nhóm trí thức chịu ảnh hưởng của nền giáo dục Anh và phong trào đấu tranh vì “Quyền đặc biệt” của người Malay	69
3.4. Phong trào dân tộc dưới sự lãnh đạo của nhóm trí thức cấp tiến	75
Tiểu kết chương 3	83
Chương 4: CON ĐƯỜNG ĐẤU TRANH GIÀNH ĐỘC LẬP DÂN TỘC CỦA MALAYA (TỪ SAU CHIẾN TRANH THẾ GIỚI II ĐẾN NĂM 1957)	85
4.1. Tác động của giai đoạn Nhật Bản chiếm đóng Malaya (1942-1945)	85
4.1.1. Tầm quan trọng của Malaya trong chiến lược Đại Đông Á của Nhật Bản	85
4.1.2. Chính sách Quân sự hóa và Nhật Bản hóa xã hội Malaya	86
4.1.2.1. Chính sách Quân sự hóa xã hội Malaya	86
4.1.2.2. Nhật Bản hóa xã hội Malaya thông qua các chính sách văn hóa, giáo dục	88
4.1.3. Sự chuyển biến ý thức chính trị của người Malay	90
4.2. Malaya ngay sau Chiến tranh thế giới II: Chính sách của Anh và tình trạng phân cực của nền chính trị Malaya	96
4.2.1. Bối cảnh quốc tế thời hậu chiến	96
4.2.2. Từ “Liên hiệp Malaya” đến “Liên bang Malaya” và vai trò của Tổ chức Dân tộc Thống nhất Malay	97
4.2.3. Đảng Cộng sản Malaya và “Tình trạng Khẩn cấp”	107
4.2.4. Đảng Dân tộc Malay và sự kết thúc lý tưởng “Indonesia Raya”	110

4.3. Đảng Liên minh đấu tranh giành độc lập dân tộc	115
4.3.1. Quan điểm mới trong chính sách thuộc địa Malaya của chính quyền Anh từ cuối thập niên 1940	115
4.3.2. Từ những thử nghiệm với ý tưởng “phi cộng đồng” đến sự hình thành Liên minh UMNO - MCA - MIC	119
4.3.2.1. Cuộc thử nghiệm trên quan điểm của người Anh với “Ủy ban Liên lạc các cộng đồng”	121
4.3.2.2. Cuộc thử nghiệm trên quan điểm của người Malay với “Tổ chức Dân tộc thống nhất Malay” và “Đảng Malaya Độc lập”	122
4.3.2.3. Hình thành Liên minh UMNO - MCA - MIC	123
4.3.3. Đảng Liên minh đàm phán độc lập	130
4.4. Một số nhận xét	137
4.4.1. Về phía thực dân Anh	137
4.4.2. Về phía người Malay/Malaya.....	138
4.4.3. Về sự lựa chọn khác nhau các con đường đấu tranh giành độc lập dân tộc	140
KẾT LUẬN	146
DANH MỤC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ	152
TÀI LIỆU THAM KHẢO	153
PHỤ LỤC	167

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

API - Angkatan Pemuda Insaf (Youth for Đội quân thanh niên vì công lý

Justice Corps)	
BMA - British Military Administration	Chính quyền quân sự Anh
CLC - Communities Liaison Committee	Ủy ban Liên lạc các cộng đồng
EIC - British East India Company	Công ty Đông Ấn Anh
FMS (Federation of Malay States)	Liên bang các bang Malay
HDLPLB	Hội đồng Lập pháp Liên bang
IMP - Independence of Malaya Party	Đảng Malaya Độc lập
KMM - Kesatuan Melayu Muda (The Union of Malay Youths)	Liên hiệp Thanh niên Malay
KMS - Kesatuan Melayu Singapura	Hiệp hội người Malay Singapore
KMT - Koumintang Malaya	Quốc Dân Đảng (Malaya)
MCA - Malayan Chinese Association)	Hiệp hội người Hoa Malaya
MCP - Malayan Communist Party	Đảng Cộng sản Malaya
MIC - Malayan Indian Congress	Đại hội Ấn kiều Malaya
MMA - Malayan Military Administration	Chính quyền quân sự Malaya
MNP - Malay National Party	Đảng Dân tộc Malay
MPAJA - Malayan People's Anti-Japanese Army	Quân đội nhân dân Malaya kháng Nhật
NAM – National Archives of Malaya	Lưu trữ Quốc gia Malaya
NAS - National Archives of Singapore	Lưu trữ Quốc gia Singapore
PETA - Pembela Tanahair (Defenders of the Motherland)	Đội quân bảo vệ đất mẹ
PNI - Parti Nasional Indonesia	Đảng Dân tộc Indonesia
SITC - Sultan Idris Training College	Trường Cao đẳng Sư phạm Sultan Idris
SS - Straits Settlements	Khu định cư Eo biển
UMNO - United Malays National Organization	Tổ chức Dân tộc Thống nhất Malay
UMS - Un-Federated Malay States	Các bang Malay ngoài Liên bang
VOC - Vereenigde Oostindische Compagnie	Công ty Đông Ấn Hà Lan

DANH MỤC BẢN ĐỒ VÀ BẢNG BIỂU

Bản đồ Liên bang Malaysia ngày nay	iii
Bản đồ Malaya thời kì thuộc Anh	iv
Eo Malacca trên tuyến đường buôn bán Quốc tế	168
Quá trình bành trướng thuộc địa của Anh ở bán đảo Malaya (1786 - 1914)	169
Bảng 2.1: Số liệu Người Hoa ở Malaya	170
Bảng 2.2: Dân số Malaya thuộc Anh năm 1931	171
Bảng 2.3: Tương quan dân số giữa các cộng đồng tộc người ở UMS	172
Bảng 2.4: Tỷ lệ người Malay và người Hoa, người Ấn ở UMS (%)	172
Bảng 2.5: Số liệu phản ánh tình hình kinh tế ở các bang UMS	173
Bảng 2.6: Số lượng trường Malay ở Liên bang các bang Malay (1901 - 1931)	173
Bảng 2.7: Tổng số học sinh được tuyển vào các trường Anh ở FMS	174

Bản đồ Liên bang Malaysia ngày nay